

ÜLDINFO

Tunni teema:	#028 Kuidas murdeeast maksimumi võtta?			
Külalisõpetaja:	Ivo Visak			
Õpilased:	7.-9. klass			
Tunni õpieesmärk:	Õpilased saavad teadlikumaks murdeega seonduvast ning positiivse riskikäitumise võimalustest.			
45 minutise tunni ülesehitus:	5 min häälestus tunniks	20 min video külalisõpetajaga	15 min õpetaja poolt juhendatud õpilaste tegevus	5 min õpitu kinnistamine
Tunni ettevalmistus õpetajatele:	Arvuti, internetiühendus, kõlarid, projektor. Õpetajal on võimalus kasutada tahvlit. Vaja läheb kas välja printitud töölehte (vt tööleht video jälgimiseks tunnikava lõpus) või õpilastel vihikut. Grupitöö 1 variandi jaoks on head post-it paberid.			
Seos riikliku õppekavaga:	Võtmesõnad: enesemääratluspädevus, suhtluspädevus, sotsiaalne pädevus, õpipädevus, tervis ja ohutus, bioloogia, inimeseõpetus			
Tunni teema taust:	Mõtestame koos õpilastega murdeiga, vaatleme aju arengut murdeas ning oskuste kujunemist, et õpilased suudaksid mõista ja hinnata iseennast paremini ning analüüsida oma käitumist erinevates olukordades. Tunni eesmärk on toetada õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt ja sotsiaalselt terveks ühiskonnaliikmeks.			

VÕIMALIK TUNNIKAVA III kooliaste*

Ettevalmistus enne tundi	Palun avage arvuti, projektor ja e-külalistunni Youtube'i link. Logige võimalusel sisse Youtube'i keskkonda, et saaksite anda märku oma klassi liitumisest tunniga ja edastada õpilaste küsimusi. Kontrollige kõlareid, et heli oleks kosta kogu klassiruumis.
Häälestus 5 min enne video vaatamist, eesmärgiga äratada õpilastes huvi teema vastu	<p>Palun selgitage tunni eesmärki ja vajadusel kirjutage eesmärk tahvlile. Selgitage õpilastele, mis tunnis toimuma hakkab ja miks võiksime suurendada oma teadlikkust sellest, kuidas olla terve vaimselt.</p> <p>5 min - KAHTLASED VÄITED ja ARUTELU õpilaste seisukohtade avamiseks. Esitada klassile 1-3 väidet murdeea kohta, mille suhtes õpilased saavad võtta seisukoha, kas nad on nõus või mitte, kas hääletades käega, jalgadega või muul moel. Arutelu tekitamiseks paluge õpilastel jagada oma seisukoha põhjendust pinginaabri või lähedal seisvate klassikaaslastega ja siis juba kogu klassiga suuremas ringis.</p> <p>Kahtlaste väidete näited:</p> <ul style="list-style-type: none"> • murdealised ei suuda oma tundeid kontrollida; kui inimene on murdeas, siis peaks talle olema rohkem lubatud ja täiskasvanud inimesed peavad taluma/mõistma/toime tulema murdealise käitumisega • kui ma sõltuvusaineid ei tarbi, siis ei ole mul sõpru • murdeas on oluline kõik järele proovida <p>VIDEO VAATAMISE ÜLESANNE (soovitav, kui kasutate õppetegevuses</p>

	<p>VARIANT 2): õpetaja palub õpilastel külalisõpetaja video ajal töölehele või vihikusse üles märkida, mida nad teadsid (+), mis oli uus ja oluline (!) ja mis tekitas küsimusi (?). Töölehe leiata dokumendi lõpust.</p>
<p>Video vaatamine 20 min</p>	<p>Õpilased edastavad õpetajale tunni ajal küsimusi (kui kasutate töölehte, siis sisend töölehel), õpetaja valib välja ja kirjutab Youtube'i vestlusaknasse õpilastelt kaks küsimust.</p> <p>Õpetaja võib edastada õpilaste küsimused ise või valida klassist ühe õpilase, kes küsimusi edastab. Otseülekande ajal vastab külalisõpetaja õpilaste esitatud küsimustele.</p> <p>Soovitavalt edastage küsimused alljärgneval kujul, et külalisõpetaja saaks vastates õpilase poole pöörduda: <i>Karl 9. klass, Kurtna Kool. Kas sinu murdeiga oli keeruline?</i></p> <p><i>Palun hoiatage oma õpilasi, et võib juhtuda, et kõigile küsimustele ei jõua otseülekandes vastata. Mida varem jõuate küsimused saata, seda suurema tõenäosusega jõuame vastata. Külalisõpetaja vastab vastamata jäänud küsimustele Facebooki postituse kaudu 100 e-külastistunni grupis.</i></p>
<p>Õpetaja poolt juhendatud õpilaste tegevus 15 min</p>	<p>VARIANT 1 15 min - GRUPITÖÖ positiivne riskikäitumine 10 min Õpetaja jagab klassi gruppideks, 5 inimest igas grupis. Iga grupi ülesandeks on 10 minuti jooksul välja mõelda 10 turvalist, aga ägedat riskide võtmise võimalust. Iga tegevus läheb kirja eraldi post'itile. Õpetaja ülesanne on klassis ringi liikuda, fookust hoida ja tagasi teemasse tuua. 5 min Iga grupp saab sõna, tuues välja ägedamad mõtted ja paneb post'itid seinale. Teised grupid saavad lisada kattuvaid mõtteid, kui jõuti erinevates gruppides sarnastele tulemustele.</p> <p>VARIANT 2 15 min - DISKUSSIOONIVÕRK 5 min Õpilaste jaoks küsimusi ja vastakaid arvamusi tekitavate väidete väljaselgitamine. Video vaatamise lõpus arutada klassiga, kas mingi teema, infokild, arvamus või väide jäi selle klassi jaoks eriti kõlama, tekitas küsimusi või vastakaid arvamusi (kui video vaatamiseks kasutati töölehte, siis saab kasutada seda sisendina. Grupitöö sisendiks võib valida ühe kõige olulisema väite või igale grupile eraldi, lähtuge siin sellest, mis õpilasi enim kõnetab ja huvi pakub. 10 min Gruppides seisukohtade kujundamine ja üksteisele vastastikku tutvustamine Jagada õpilased 4-liikmelistesse gruppidesse, kus 2 õpilast esindavad "JA" seisukohta ja 2 õpilast "EI" seisukohta. 2 min jooksul kujundavad õpilased paarides vastavalt "JA" või "EI" seisukoha ja järgneva 2 min jooksul tutvustavad seda üksteisele vastamisi. Siis vahetavad õpilased pooled ehk "JA" seisukoha kujundanud õpilased asuvad nüüd "EI" seisukohta kujundama ja vastupidi. Õpetaja ülesandeks on liikuda gruppide vahel ringi, anda märku ajalikest piirangutest ja teha grupitööde lõpus kokkuvõtte olulisimatest seisukohtadest, mis grupitöodes kõlama jäid ja õpilased saavad siis seda täiendada, kui nende meelest veel midagi olulist õhus oli.</p>
<p>Õpitu kinnistamine 5 min</p>	<p>5 min - ARUTELU või IGA ÕPILANE PANEB OMA TÖÖLEHELE KIRJA:</p> <ul style="list-style-type: none"> • millest ma tahaksin veel rohkem teada saada murdeea teemal ja kelle käest seda infot soovin? • mida uut ma kuulsin täna enda jaoks? • kas on mingi positiivne seisukoht, millega ma eriti nõustun, mida ma täna kuulsin?

<p>Võimalikud jätkutegevused</p>	<p>Soovi korral: laske tunni lõpus õpilastel anda pöidla- või käemärkide abil tagasisidet (näiteks 3 käemärki: käsi all – ei meeldinud, käsi õla kõrgusel – meeldis keskmiselt, käsi üleval – meeldis väga) järgmiste punktide kohta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tunni teema: ei olnud huvitav/keskmiselt huvitav/väga huvitav • Külalisõpetaja video: ei meeldinud/meeldis keskmiselt/väga meeldis • Ülesanded/tegevused: ei osalenud/osalesin mõnes tegevuses/osalesin kõiges <p>VARIANT 1 ehk positiivse riskikäitumise grupitöö kasutamise korral, kui õpilased genereerisid positiivseid riskikäitumise variante saab nendega täpsemalt edasi tegeleda järgmistes tundides - sõnastada need ümber, uurida võimalusi nende teostamiseks või teha ka juba võimalusel konkreetseid plaane nende elluviimiseks.</p>
<p>Võimalikud raskused rakendamisel?</p>	<p>Kuna tunnitegevused eeldavad õpilastelt avatust ja valmisolekut jagada oma isiklikke seisukohti ja nende põhjendusi iseenda ja oma väljakutsete kohta murdeas, siis on väga oluliseks eelduseks hinnangutevaba õhkkond. Seda on oluline selgitada enne õppetegevusi ja suunata õpilasi pigem pöörama tähelepanu oma seisukohtade sisukale argumenteerimisele ja teiste avatud kuulamisele.</p>
<p>Lisamaterjalid</p>	<p>Teemakohaseid videosid, artikleid ja uuringute kokkuvõtteid leiate siit: http://www.terve-eeesti.ee/materjalid</p> <p>Sealhulgas leitate videod:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alkohol ja 21.sajand - https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=PYv0NzuFuJs • Kuidas alkohol mõjutab arenevat aju - https://www.youtube.com/watch?v=0ITIXmAGSfM • Kuidas aju täiskasvanuks saab - https://www.youtube.com/watch?time_continue=3&v=7Nq18wMMJes • Alkohol noores ajus, kuidas mõjutab - https://www.youtube.com/watch?v=lmoeZWtTSwY

* Tunnikava on loodud selleks, et pakkuda õpetajatele välja erinevaid variante õpilaste aktiivseks kaasamiseks tunni teemasse. Tunnikavas on meetodite osas tihti välja pakutud valikuvariante ja õpetaja teeb ise otsuse, millist meetodit kasutada. Tunnikava ei pea tingimata kasutama.

Tööleht video jälgimiseks**Õpilase nimi:**

Tunni eesmärgiks on kuuldu põhjal mõtestada murdeiga ja sellega seonduvat.

ÜLESANNE Palun kirjuta video jälgimise ajal üles mida sa varem teadsid (+), mis sind üllatas (!) ja millised küsimused tekkisid (?).

1. Nõustun külalisõpetajaga selles, et ... (+)	2. Mind üllatas külalisõpetaja jutus, et... (!)	3. Minus tekitas külalisõpetaja jutus küsimusi see, et ... (?)